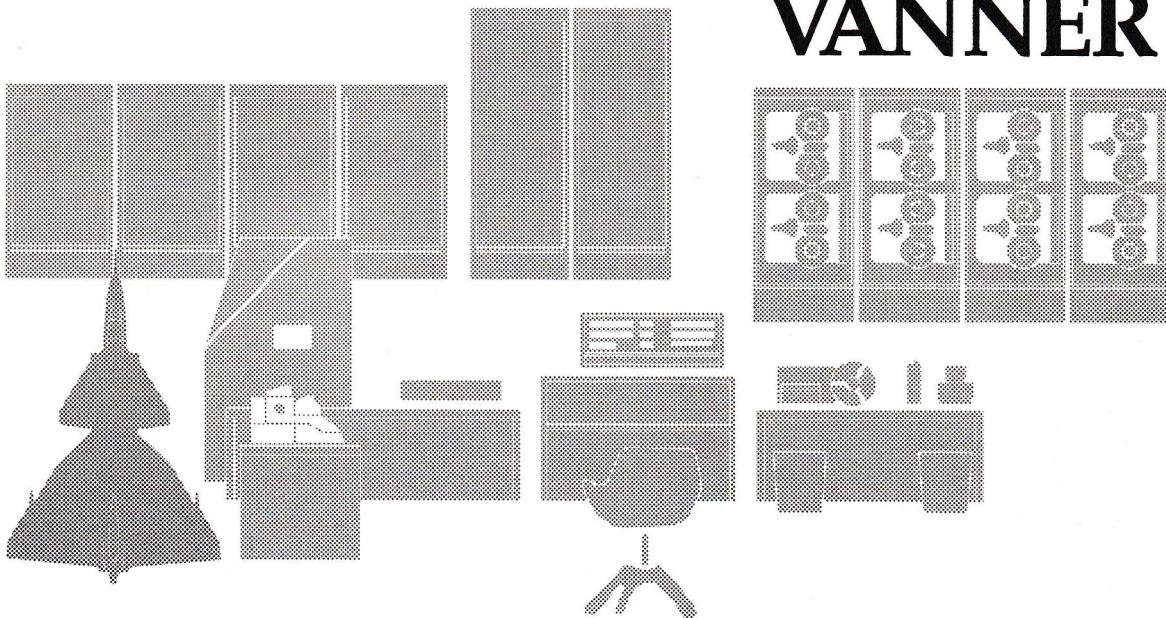

DATASAAB_s VÄNNER

MEDLEMSBLAD FÖR FÖRENINGEN DATASAABS VÄNNER

Datasaabs Vänner är en ideell förening med syfte att på ett allmännyttigt sätt främja undervisning, utbildning och vetenskaplig teknikhistorisk forskning inom datateknikens område från 1950-talet och framåt, speciellt med tonvikt på Linköpingsregionen och företaget Datasaab samt dess föregångare och efterföljare.

Ansvarig utgivare: Lennart Pettersson

Redaktör: Owe Holmberg

Adress: Scopex Consulting AB, Box 30, 590 62 Linghem

Telefon/Fax: 013-70546

E-mail: owe.holmberg@scopex.se

Nr 2, maj 1997

Från redaktionen

Så var det åter dags för ett nytt medlemsblad. IT dygnet och Hemvändarträffen är nu avklarat och ett fylligt reportage berättar om de lyckade evenemangen. Ett fel insmög sig i DV nr 1, den nya boken under vardande har förstås arbetsnamnet D22-D23 och inte D21-D22. Ett nytt upprop och en rapport från det projektet återfinnes i detta nummer.

"Huruvida detta media kommer att bjuda på intressant läsning beror mycket på de bidrag som kommer in till redaktionen". Detta trumpetade jag ut i det förra numret och upprepar det igen - bidragen hittills har inte varit särskilt betungande att bearbeta, tyvärr. Som sagt, E-posta gärna till mig, helst i word for windows format, det är det säkraste sättet. Vi avser att blanda diverse fakta-information från de olika sektionerna med roande inslag från övriga bidragsgivare - även "icke Datasaabare" är välkomna.

I detta nummer kan vi läsa om Viggos vedermödor under framställningen av manus och annat för "Datafarfars" och Moas lyckade föreställning under IT-dygnet. Ett mycket läsvärt kåseri av vännen Viggo. Vi har också infört en recension om Tema Bank boken samt en rykande het notis angående manuset från IT-dygnet samt lite intryck från den lyckade Hemvändardagen nedtecknade av Rolf Hultqvist.

Datasaab kan nog ta åt sig äran av att ha "pionjärat" ergonomi på sin tid. Då menade man nog mest att dataanvändare skulle sitta bekvämt under sitt knappande på tangentbordet och att läsbarheten på bildskärmen skulle vara bra. Dagens ergonomifrågor handlar väl mest om enkelhet vid installation och användning av datorer och applikationer men även fysiska frågor är mycket aktuella. Bildskärmarna beskylls för allt mer förekommande elallergier och "musarmarna" börjar bli den nya folksjukdomen. Viggo berättar i sitt kåseri en del om sina vedermödor med Internet, Telia osv och det slog mig att kanske Datasabbs Vänner skulle kunna fortsätta att slå ett slag för "ergonomi". Jag har själv avhandlat detta ämne i en uppsats och många andra tar upp frågor av liknande karaktär. Ska Informationsteknologin få den spridning och framgång som alla talar om så vill det nog till förbättringar, stora sådana.

Som sagt, kanske kunde vi aktivera oss lite i den här frågan och återigen sätta Datasaab på kartan som en framsynt och progressiv "organisation". Jag inbjuder härmed läsarna, och andra som får höra talas om detta upprop, att debattera ämnet "modern dataergonomi". Vi publicerar i detta medlemsblad och kanske kan vi sprida goda ideér vidare utanför kretsen.

Ett sätt att bredda sina kunskaper i detta ämne är att själv surfa på nätet. Jag kan berätta att dagsnoteringen är 7 respektive 5 träffar på Datasabbs Vänner respektive Viggo Wentzel användande sökmotorn Alta Vista. Datasaab ger 89 träffar i jämförelse med IBM, 1.705.726! Ergonomi återfinnes på 1.896 ställen, dvs i de dokument som Alta Vista genomsöker. Min tidigare produktgrupp, System 2700, hade produktnamn som IDU, TRU o.s.v. Söker man efter dessa på nätet får man oräkneliga träffar men också lära sig att IDU t.ex. oftast är en populär förkortning av Infectious Disease. Det var väl inte riktigt vad vi hade i åtanke när vi döpte vår säkerhetsmodul till Identification Unit. Vi har infört en utskrift av de först nämnda sökningarna i detta nummer. Berätta gärna vad ni hittar under ert surfande och vilka problem eller fantastiska nya kunskaper ni "springer på".

Owe Holmberg

Ordföranden har ordet

Sedan förra numret har det hänt en hel del. Bertil Gustavsson har inbjudit till en pubafton den 15:e maj och ett besök vid Arkivator den 27:e maj. Nu vill han ha uppslag till fler och vi hoppas att du ger dina synpunkter i enkäten, som följer med det här numret av medlemsbladet. Som det ser ut nu så ser det hoppfullt ut med nästa temabok om Datasaab. Yngwell har kämpat på bra för att få in material.

Och så har vi IT-dygnet. Datasaabs Vänner bidrog med en "audiovisuell" föreställning om informationsteknikens historia. Viggo kläckte idén, skrev manus och tog fram ett bildspel assisterad av Nils-Göran Gath. Det blev väl mottaget av dem som såg det och nu har ett par skolor hört av sig och vill att vi ska komma dit och göra om bravaden.

Det var säkert fler än jag som tyckte det var roligt att träffa en rad gamla kollegor vid hemvänderträffen i samband med IT-dygnet. God mat och roliga historier förgyllde kvällen. Ett tack till Rolf Hultqvist som ställde upp och höll i arrangemanget. Och du! Kolla dina gamla dagboksanteckningar och se om du inte kan bidra med lite gammal Datasaab-historia. Tycker Lennart P.

Till minne av Bertil Hillman

Bertil blev 73 år. Han var en färgrik person, som följde Datasaab genom hela dess verksamhet. Genom sitt ansvar för våra lokaler och möbler var vi många som kom att känna honom som en god kollega och kamrat, alltid rättfram och pålitlig.

Bertil blev tidigt fältflygare och flög bland annat J22 och J29 "Tunnan". I slutet av sin flygarkarriär läste han till ingenjör, och 1955 började han på Saab. Under Datasaabs D21-D22:s tid reste Bertil och ansvarade för att lämpliga lokaler med inredning för dessa stordatorer togs fram, i Sverige och i öststaterna. Så småningom, under minidatorernas skede, ledde detta till motsvarande ansvar för Datasaabs dotterbolag i hela Europa.

Golf och båtliv hörde till Bertils främsta intresse, och trots sviktande hälsa under sina sista år hade han sin motorseglare kvar i det längsta. Bertil avled den 7 mars. Begravningsakten hölls i Grebo Kyrka, man han är begravd i Stockholm.

Information från Boksektionen

Under IT-dygnet i april hade Datasaabs Vänner ett stand för bokförsäljning i konserthuset. Resultatet blev 13 sålda böcker med totalt en intäkt på 1900:-. Dessutom delade vi ut en del postgiroförsäljningsblanketter vilket förhoppningsvis leder till ytterligare bökköp.

Titeln på den nya boken kommer att bli TEMA D22-D23 med underrubriken: **Tunga linjens uppgång och fall**. Totalt har c:a 25 författare lovat att ställa upp och hittills har vi erhållit bidrag från 5. Bl. a. kommer Rune Nyman att berätta om förhandlingen med Sperry Univac. Dessutom kan vi också utlova spännande berättelser om några av D23-affärerna. Redan nu kan vi avslöja att det fortfarande finns Algol-Genius-program som är i drift i Unisys-datorer!

Vi kan alltså utlova en intressant bok som kommer mot slutet av året. Ett utomordentligt julklappstips för alla med Datasaab-anknytning.

Sven Yngwell

Om IT-dygnet och vedermödor i cyberrymden

Hopljuget av Viggo

För andra året i rad har IT-dygnet gått av stapeln och det är dags att summera intrycken. Liksom i fjol ser man mönstret: IT-dygnet är i hög grad en tvåmans show, eller rättare en man och en kvinna. Christer Ridström som inspiratören, som får med sig högskolan, kommunen och Corren, som ordnar föredragshållare, som inte låter sig nedslås när det tar emot. Och Pia Johansson den suveräne administratören, som finns överallt, som alltid är vänlig, som skapar ett välsmort maskineri av kaos.

Runt 1000 deltagare, ekonomin går ihop, ingen journaliststrejk den här gången. Och två halva dagar istället för en hel, det var lyckat, kvällen viks för en hemvändarträff för Vännernas del.

Den här gången kommer planeringskommittén igång i tid, vi samlas tidigt på hösten i Correns styrelserum där gångna tiders tidningsdynasti blickar ner på oss från väggarna. Ingen tvekan råder om att IT-dygnet skall upprepas. Mille Milnerts, högskolans nye dekanus, verkar lika angelägen som sin företrädare Hasse Odenö.

Datsaabs Vänner anmodas hövligt men bestämt hålla sig till historien, någon måste ju blicka bakåt i denna samling av framtidsskådare. Jag ser i andanom en glest besatt salong där många passar på att ta sig en lur efter nattens surfande och festande. "Informationsteknikens historia" låter ju inte alltför upphetsande. Vad är informationsteknik förresten? Det här blir inte lätt!

Ett gediget faktamaterial måste finnas förstås, men inklätt i en form som får reklamdöva nutidsmänniskor att lystra. Varför inte göra lite teater av det hela, t.ex. en dialog mellan farfar och barnbarn? Så kan jag passa på att ge en känga åt alla dom som tror att personer över 60 behöver någon form av datoromsorg. Innan eftertankens kranka blekhet infinner sig har jag lanserat idén och sen är jag fast.

Till att börja med måste jag ut på Internet. Om jag skall skriva om IT måste jag ju ha förstahandserfarenhet av detta nutidsfenomen. Men det kan inte vara så svårt, reklamen säger ju "köp vårt paket och du surfar om en kvart". Jo pyttsan! Tre månader tar det innan Internet-kopplingen fungerar något så när stabilt, men låt oss dra en barmhärtig slöja över eget lidande och leverantörens fadäser.

Fjärilarna i magen fladdrar mer och mer, jag behöver hjälp, jag har aldrig skrivit manus till teater förut. Datsaabs Vänner är ett fantastiskt nätverk där man hittar de mest osannolika kompetenser, så jag blir inte särskilt förvånad då jag råkar på en musikal-författare. Han tänker på idén, men inte har han tid att skriva manus inte. Han ger mig emellertid rådet att koppla in Kronos, och det köper jag, jag känner att jag behöver stöd av högre makter.

Var hitta aktörer? Valet av farfar är inte svårt, vår ordförande Lennart har alla nödvändiga kvalifikationer: Han ser ut som nånting ur "Barna i Bullerbyn", han kan en hel del om IT, och han har aldrig utmärkt sig för någon överdriven självbevarelsedrift. Lennart gör ett svep runt Ljungsbro och hittar Moa, 12 år, som visar sig vara en pärla. Första gången jag hör dom i aktion under en repetition blir jag lugn. Det här klarar dom.

Men månaderna går, manuset är fortfarande ofullständigt och paniken är nära. Jag börjar leta material på Internet och blir uppmuntrad, här finns osannolikt mycket IT-historia. Telefonen är upptagen i timmar, Telia gnuggar händerna. Skadeglädjen är stor då jag kommer på en

engelsk professor med en grov historisk felaktighet. Det imponerar alltid att ta sats i forntiden, så jag startar med sumerer, hieroglyfer och negertrummor, arbetar mig framåt genom århundradena och rundar av med ENIAC, BESK och SARA. Moa finner sig föranlåten att korrigera mitt ordval: "Så säger man inte nu för tiden. Det heter coolt!"

Men det behövs illustrationer också, och det duger naturligtvis inte med primitiva OH-bilder utan det skall vara datoriserat multimedia, annars får man ju skämmas i sällskapet. Vägen dit visar sig vara törnbeströdd. På Internet finns gott om bra bilder, men Netscape vägrar att lagra annat än text. Ett kunnigt barnbarn säger åt mig att ladda ner något som heter Netscape Gold (konstigt uttryck förresten, uppladdning har man hört talas om, men nerladdning...). Modemet får jobba i 50 minuter, och under över alla under, varenda bit kommer fram korrekt, och bilderna ramlar in snyggt och prydligt. Med hjälp av Nisses professionella handlag med bilder och Ingvars teckningar blir bildspelet riktigt prydligt.

Men det värsta återstår. Kronos' repliker skall spelas in och lagras som ljudfiler, och följaktligen måste min kära dator kompletteras med ett ljudkort. "En enkel match" försäkrar experten. Ha! Windows får sura uppstötningar, patienten ligger uppenbarligen i själatåget, och experterna håller ödesmättade konferenser. "Formatera om hårddisken" lyder domen, och det är rena mardrömmen. Har jag räddat undan alla outhärliga filer? Konvalescensen efteråt blir lång, men patienten tillfrisknar, och Kronos låter lagom vresig med ekoeffekt.

Så kommer första IT-dagen, och Jan Myrdal och Lorenz Lyttkens enas från varsitt håll om ett framtida IT-skräck-scenario. För att på kvällen få på nöten av Bi Puranen som ser IT mera i rosenrött. Efter mina erfarenheter är jag böjd att tro mera på gubbarna... På kvällen är det datamaskiner i ett mera nostalgiskt skimmer, och min blygsamhet förbjuder mig att avslöja hur jag placerar mig i ljugartävlingen.

I arla morgonstund kånkar jag ner till konserthuset med datorn i famnen (tänk om jag tappar den i stengolvet och hårddisken går åt h-e!). Salen fylls till sista plats, bildspelet tonar fram och dialogen tar sin början. Men efter några sekunder märker jag att bildspelet inte flyter som det skall. Va innerst inni glödröda!! Har systemet hängt sig eller har Lennart fått kramp i musfingret?? Men det rättar snabbt till sig.

Varma applåder, intervjuer, fotografering. Jag kan andas ut, åtminstone till dess jag skall redovisa kostnaderna för föreningens styrelse.

Det är tur att det är IT-dygn bara en gång om året.

PRESS STOPP, PRESS STOPP Färska nyheter om "Informationsteknikens historia"

Manuskriptet från IT-dygnet har nu bearbetats till ett kompendium som dessutom försetts med bilder och referenser. Det är i första hand avsett för användning i skolorna, men kan naturligtvis också köpas av föreningens medlemmar. Priset är 300 kronor.

Bildspelet finns dessutom tillgängligt i form av disketter för visning i dator. Priset är likaledes 300 kronor. Intresserade kan ta kontakt med

Viggo Wentzel
Hammarkindsgatan 15
582 47 Linköping
Tel: 013-131060

E-post: viggo@algonet.se

From: tlindehof@ccs.pch.se (Torbjörn Lindelöf)

Hej owe.holmberg@scopex.se!

Viggo meddelar att du vill ha texten till min recension av Tema Bank. Den kommer här, med mitt medgivande att du publicerar den i föreningens medlemsblad.

Svensk storhetstid. Många tror att den svenska storhetstiden inträffade på 1600-talet. För föreningen Datasaaabs vänner, som nu gett ut en tredje bok på temat Datasaaabs historia, är det tiden från 1967 till en bit in på 80-talet som var den verkliga glansperioden.

En gång är ingen gång, två gånger är dubbelt så mycket som ingen gång, och tre gånger är en vana. Ni som vill veta mer om svensk dataindustris verkliga storhetstid, eller börjat samla på Bits & Bytes ur Datasaaabs historia kan känna er berikade med denna tredje volym, under namnet Tema Bank.

Historia skrivs ju vanligen av folk som inte var med när det begav sig, utan måste hämta sin information enbart ur arkiv. De här böckerna skrivs i gengäld av folk som själva utgör en viktig del av den historia som berättas. Inte mindre än 23 uppsatser av nästan lika många Datasaaabare gör Tema Bank till en lika informationsrik som underhållande bok. Författarna går inte till några överdrifter, men med en liten gnutta fantasi och inlevelseförmåga blir läsningen riktigt spännande.

Datoriserade bankterminaler, som boken huvudsakligen handlar om, utvecklar och installerar man ju inte i ett vakuum, utan i skarp konkurrens och i vissa fall till och med i kamp mot ett för datorkomponenter ogynnsamt klimat - eller under osäkerhet om huruvida general Franco fortfarande är vid liv eller ej!

Ni som idag använder uttagsautomater, eller litar på säkerheten i den elektroniska hanteringen av era pengar hos bankerna, kan här läsa om de teoretiska och praktiska problem som behövde lösas, och hur just Datasaaab skaffade sig en ledande position tack vare svenska föregångsmän. Delar av boken utgör material till rena agentromanen med hemliga förflyttningar genom Europa!

Läs om den första svenska minidatorn D5, och människorna som satte den på datorindustrins världskarta. Boken kan beställas från Datasaaabs vänner, Bertil Knutsson, på tel. 013-150885.

Torbjörn Lindelöf

Mdh Torbjörn Lindelöf

--- Terminate 4.00/Pro

Hittat på webben 970430 (Alta Vista)

Antal träffar: Datsaabs Vänner: ungefär 7

Dokument 1-5 av 5 som matchar förfrågingen, de bästa träffarna står först.

Datsaabs Vänner. Teknikhistoria i Linköping. av Lars Aronsson. När Saab i Linköping utvecklade stridsflygplanet Draken i slutet av 1950-talet, behövdes...
<http://www.lysator.liu.se:7500/~aronsson/datsaabs/dsv-intro.html> - size 4K - 16 Sep 95

Datsaabs historia

Intressant bok om Datsaabs historia. På sextitalet och början av sjuttitalet var Datsaabs Sveriges enda tillverkare av datorer, avsedda...
http://www.lejonet.se/mjardevi/connect/conn1_95/saabbok.html - size 4K - 4 Mar 97

Då Sverige var bättre än IBM

Datateknik 95-19 ute 95-11-30. Då Sverige var bättre än IBM. I ett drygt decennium var Saab en av världens tekniskt ledande...
<http://www.et.se/datateknik/arkiv/95-19/49.html> - size 9K - 2 Aug 96

Utställarna på IT-dygnet

Vilka företag ställer ut på IT-dygnet? Det här är en lista över utställarna på IT-dygnet. Siffran framför namnet motsvaras av monterns nummer. Med...
<http://www.infovav.se/itdygn/utst.html> - size 2K - 22 Apr 96

Vad händer?

Vad är det som händer egentligen. IT har blivit en del av vardagen. På jobben sedan länge och nu börjar intåget i hemmen på allvar. Vi blir alla...
[http://www.infovav.se/\(en\)/itdygn/vad.html](http://www.infovav.se/(en)/itdygn/vad.html) - size 2K - 18 Apr 96

Antal träffar: Viggo Wentzel: 5

Dokument 1-5 av 5 som matchar förfrågingen, de bästa träffarna står först.

Datsaabs vänner

Datsaabs Vänner. Teknikhistoria i Linköping. av Lars Aronsson. När Saab i Linköping utvecklade stridsflygplanet Draken i slutet av 1950-talet, behövdes...
<http://www.lysator.liu.se:7500/~aronsson/datsaabs/dsv-intro.html> - size 4K - 16 Sep 95

Då Sverige var bättre än IBM

Datateknik 95-19 ute 95-11-30. Då Sverige var bättre än IBM. I ett drygt decennium var Saab en av världens tekniskt ledande...
<http://www.et.se/datateknik/arkiv/95-19/49.html> - size 9K - 2 Aug 96

1945 - 1955

1945 - 1955. En kårörening uppstår. Till höstterminen 1945 inrättades det alltså en professur i teleteknik (egentligen två institutioner; Radioteknik och.
<http://drake.eta.chalmers.se/info/historik/1945-1955.html> - size 12K - 6 Sep 96

Svenska Hackademins Ordlista

SVENSKA HACKADEMINS ORDLISTA. FÖRORD TILL FJÄRDE UPPLAGAN
V4.0c, 960531, FIXAD VERSION. Välkomna till Svenska Hackademins Ordlista.
Denna...
<http://www.dang.se/safa/shol.html> - size 102K - 17 Jul 96

Datsaabs historia

Intressant bok om Datsaabs historia. På sextitalet och början av sjuttitalet var Datsaabs Sveriges enda tillverkare av datorer, avsedda...
http://www.lejonet.se/mjardevi/connect/conn1_95/saabbok.html - size 4K - 4 Mar 97

HEMVÄNDARDAGEN, av Rolf Hultqvist

Så var den då äntligen här, hemvändardagen, dagen då nostalgin skulle flöda. Vi träffades ett sjuttiofem entusiaster för att prata gamla minnen. Några hade värmt upp genom att besöka IT-dygnet under eftermiddagen för att få sig till livs en dos informationsinformation eller något annat modernt. En drink i entrén till restaurang Husman värmden alla i den kalla vårvällen. Lennart Pettersson hälsade välkommen och angav tonen för kvällen genom att genast dra några Datasaab-historier. Sven Yngvell anträdde sedan trappan och slog ett slag för Datasaab-böckerna som stjärnsäljare Viggo hade sålt "en masse" under eftermiddagen.

Efter att sedan ha inmundigat en riklig och god buffet där en och annan styrkte sig lite extra, troligen för att få mod att berätta en och annan skräna senare, så berättade Bertil Gustafsson om seniorsektionens aktiviteter och inbjöd speciellt till deras pubaftnar.

Så var vi framme vid kaffet och undertecknad med Bernt Magnusson som bisittare och rösträknare startade historieberättartävlingen. Historierna, eller ibland skränorna, kom i en strid ström efter det att Göran Ekelund brutit isen. Det berättades om sedeltester, gödsel, händelser i Köpenhamn, Lund, Jönköping, Finland, Prag, Moskva och Timbuktu. Det fortsattes med historier om Cobolt, stekta ägg, spioner, nakenbad, pennor, tunnlar, nycklar och klabäckarn och hade inte kaffet tagit slut så hade vi väl suttit där än.

Efter mycket röstande och mycket räknande så fastställdes tävlingsresultatet så att Viggo vann med Bengt Magnhagen, Göran Ekelund, Sivert Westlund och Sven Yngvell tätt efter. Priserna som delades ut var gamla Datasaab-termometrar, som alltid visar 20C eller den nya Datasaab-boken som kommer till hösten.

Därmed var Hemvändardagen över för denna gången.

50 kronor

per år kostar fortfarande ett medlemskap i Datasaabs Vänner. För det får Du möjlighet att

- levandegöra svensk datahistoria,
- delta i kamratlig samvaro inom föreningen,
- återknyta bekantskapen med Datasaab-vänner,
- utveckla Ditt eget datorintresse tillsammans med likasinnade inom föreningen,
- köpa bokserien om Datasaab till mycket överkomliga priser.

Föreningen baserar sin verksamhet helt på ideellt arbete, och medlemsavgiften går oavkortad till finansieringen av medlemsbladet och ett minimum av administration. Det ekonomiskt tunga bokprojektet är självfinansierande genom försäljningsintäkter och sponsorbidrag.

Du som inte lyckades inrymma den tidigare utsända postgiroblanketten, med den blygsamma avgiften, i dina februari-marsbetalningar - gör ett nytt försök nu före sommaren. Beställer Du några böcker också så har Du fixat presentproblemet inför semesterperioden.